

שָׁמַע בְּנֵי מוֹסַר אָבִיָּה. וְאֵל תַּטֵּשׁ תּוֹרַת אִמָּךְ: תִּתְּנֶהָ תָּמִיד לְדַבֵּר כָּל דְּבָרֶיךָ בְּנִחַת, לְכָל אָדָם וּבְכָל עֵת, וּבִזְהָ תִּנְצֹל מִן הַפֶּעַס שֶׁהִיא מִדָּה רָעָה לְהַחֲטִיא בְּנֵי אָדָם. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוּם לְבִרְכָּה: כָּל הַכּוֹעֵס כָּל מִינֵי גֵהִינָם שׁוֹלֵטִים בּוֹ, שְׁנֹאֲמָר: וְהִסֵּר כָּעֵס מִלִּפְּךָ, וְהִעֲבֵר רָעָה מִבִּשְׁרָף. וְאִין רָעָה אֲלֵא גֵהִינָם, שְׁנֹאֲמָר: וְגַם רָשָׁע לְיוֹם רָעָה. וְכֹאֲשֶׁר תִּנְצֹל מִן הַפֶּעַס תַּעֲלֶה עַל לִבְךָ מִדַּת הַעֲנוּהָ שֶׁהִיא מִדָּה טוֹבָה מִכָּל הַמִּדּוֹת טוֹבוֹת, שְׁנֹאֲמָר: עֵקֶב עֲנוּהָ יֵרָאֵת ה'. וּבִעֲבוּר הַעֲנוּהָ תַעֲלֶה עַל לִבְךָ מִדַּת הִירָאָה, כִּי תִתֵּן אֵל לִבְךָ תָּמִיד: מֵאִין בָּאתָ, וּלְאֵן אָתָּה הוֹלֵךְ, וְשֹׂאתָה רַפָּה וְתוֹלַעַת בְּחִיָּךְ וְאֵף כִּי בְּמוֹתָךְ, וּלְפָנֶי מִי אָתָּה עֲתִיד לָתֵן דִּין וְחֶשְׁבוֹן, לְפָנֶי מֶלֶךְ הַכְּבוֹד, שְׁנֹאֲמָר: "הִנֵּה הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַי הַשָּׁמַיִם לֹא יִכְלְלוּךָ, אֵף כִּי לְבוֹת בְּנֵי אָדָם". וְנֹאֲמָר: "הֲלֹא אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ אֲנִי מִלֵּא נֹאמֵם ה'".

וְכֹאֲשֶׁר תַּחֲשֹׁב אֵת כָּל אֵלֶּה, תִּירָא מְבוֹרָאָךְ וְתִשְׁמָר מִן הַחֲטָא, וּבְמִדּוֹת הָאֵלֶּה תִּהְיֶה שְׂמִיךְ בְּחִלְקָךְ. וְכֹאֲשֶׁר תִּתְּנֶהָ בְּמִדַּת הַעֲנוּהָ לְהַתְּבוֹשֵׁשׁ מִכָּל אָדָם וּלְפַחַד מוֹנֵנוּ וּמִן הַחֲטָא, אֲזִי תִשְׁרָה עָלֶיךָ רוּחַ הַשְּׁכִינָה וְזִיו כְּבוֹדָהּ, וְחַי עוֹלָם הַבָּא.

וְעַתָּה בְּנֵי, דַּע וִירָא, כִּי הַמִּתְגָּאָה בְּלִבּוֹ עַל הַבְּרִיּוֹת, מוֹרֵד הוּא בְּמַלְכוּת שָׁמַיִם, כִּי מִתְפָּאֵר הוּא בְּלִבוֹשׁ מַלְכוּת שָׁמַיִם, שְׁנֹאֲמָר: "ה' מֶלֶךְ גִּאוֹת לְבֶשׂ".

וּבִמָּה יִתְגָּאָה לֵב הָאָדָם? אִם בְּעֶשֶׂר ה' מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׂיר. וְאִם בְּכְבוֹד, הֲלֹא לְאֵלִיקִים הוּא, שְׁנֹאֲמָר: "וְהַעֲשִׂיר וְהַכְּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ", וְאֵיךְ מִתְפָּאֵר בְּכְבוֹד קוֹנוֹ? וְאִם מִתְפָּאֵר בְּחִכְמוֹהוּ, מַסִּיר שֹׁפָה לְנֶאֱמָנִים. וְטַעַם זְקֵנִים יִקָּח: נִמְצָא, הַכָּל שׁוֹהֵה לְפָנֶי הַמִּקּוֹם, כִּי בִּאֲפֹ מַשְׁפִּיל גִּאִים וּבִרְצוֹנוֹ מַגְבִּיָּה שְׁפָלִים, לְכֵן תַּשְׁפִּיל עֲצָמוֹ וַיִּנְשֹׂאךָ הַמִּקּוֹם.

עַל כֵּן אֶפְרַשׁ לָךְ אֵיךְ תִּתְּנֶהָ בְּמִדַּת הַעֲנוּהָ לְלַכֵּת בָּהּ תָּמִיד: כָּל דְּבָרֶיךָ יִהְיוּ בְּנִחַת, וְרֹאשְׁךָ כְּפוּף, וְעֵינֶיךָ יִבִּיטוּ לְמַטָּה לְאָרֶץ וּלְבָבְךָ לְמַעְלָה, וְאֵל תִּבִּיט בְּפָנֶי אָדָם בְּדַבְּרֶךָ עִסּוֹ, וְכָל אָדָם יִהְיֶה גָדוֹל מִמֶּךָ בְּעֵינֶיךָ, וְאִם חֲכָם אוֹ עֲשִׂיר הוּא-עָלֶיךָ לְכַבֵּדוֹ, וְאִם רָשָׁע הוּא וְאָתָּה עֲשִׂיר אוֹ חֲכָם מִמֶּנּוּ-חֲשֹׁב בְּלִבְךָ כִּי אָתָּה חַיֵּב מִמֶּנּוּ וְהוּא זָכָאי מִמֶּךָ, שָׂאֵם הוּא חוֹטָא, הוּא שֹׁגֵג וְאָתָּה מוֹזִיד.

בְּכָל דְּבָרֶיךָ וּמַעֲשִׂיךָ וּמַחֲשַׁבּוֹתֶיךָ וּבְכָל עֵת, חֲשֹׁב בְּלִבְךָ כְּאִלּוּ אָתָּה עוֹמֵד לְפָנֶי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשֹׁכֵנִתּוֹ עָלֶיךָ, כִּי כְבוֹדוֹ מִלֵּא עוֹלָם. וּדְבָרֶיךָ יִהְיוּ בְּאִימָה וּבִירָאָה כְּעֶבֶד לְפָנֶי רַבּוֹ, וְתִתְּבַיֵּשׁ מִכָּל אָדָם, וְאִם יִקְרָאָךְ אִישׁ אֶל תַּעֲנֶהוּ בְּקוֹל רֶם רַק בְּנִחַת, כְּעוֹמֵד לְפָנֶי רַבּוֹ. וְהָיָה זִהִיר לְקִרּוֹת בְּתוֹרָה תָּמִיד אֲשֶׁר תּוֹכַל לְקִימָהּ, וְכֹאֲשֶׁר תִּקּוֹם מִן הַסִּפּוּר, תַּחֲשֹׁשׁ בְּאֲשֶׁר לְמִדַּת אִם יֵשׁ בּוֹ דְּבָר אֲשֶׁר תּוֹכַל לְקִימוֹ, וְתַשְׁפֹּשׁשׁ בְּמַעֲשִׂיךָ בְּבוֹקֵר וּבְעֶרֶב, וּבִזְהָ יִהְיוּ כָּל יְסוּדֶיךָ בְּתַשׁוּבָה. וְהִסֵּר כָּל דְּבָרֶיךָ הָעוֹלָם מִלִּבְךָ בְּעֵת הַתְּפִלָּה, וְהָכֵן לִבְךָ לְפָנֶי הַמִּקּוֹם בְּרוּךְ הוּא, וְטַהֵר רַעֲיוֹנֶיךָ, וְחֲשֹׁב הַדְּבוּר קֹדֶם שֶׁתּוֹצִיאֲנוּ מִסִּפָּה, וְכֵן תַּעֲשֶׂה כָּל יְמֵי חַיֵּי הַכָּלָה בְּכָל דְּבָר וּדְבָר וְלֹא תַחֲטָא. וּבִזְהָ יִהְיוּ דְבָרֶיךָ וּמַעֲשִׂיךָ וּמַחֲשַׁבּוֹתֶיךָ יִשְׁרִים, וְתַפְלָתְךָ תִּהְיֶה זָכָה וּבָרָה וְנִקְיָה וּמְכֻנָּת וּמְקַבֶּלֶת לְפָנֶי הַמִּקּוֹם בְּרוּךְ הוּא, שְׁנֹאֲמָר: "תִּכְיִן לָבָם תִּקְשִׁיב אֲזָנְךָ"

תִּקְרָא הָאֲגֵרָת הַזֹּאת פַּעַם אַחַת בְּשָׁבוּעַ וְלֹא תַפְחוֹת, לְקִימָה וְלַלְכֵת בָּהּ תָּמִיד אַחֵר ה' יִתְּבָרֵךְ, לְמַעַן תַּצְלִיחַ בְּכָל דְּרָכֶיךָ וְתִזְכֶּה לְעוֹלָם הַבָּא הַצָּפוֹן לְצַדִּיקִים. וּבְכָל יוֹם שֶׁתִּקְרָאנָה יַעֲנוּךָ מִן הַשָּׁמַיִם כְּאֲשֶׁר יַעֲלֶה עַל לִבְךָ לְשֹׂאֵל עַד עוֹלָם, אֲמֹן סְלָה: